

Bölüm 7

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİNDE SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE FARKLILAŞTIRMA VE ZENGİNLEŞTİRME¹

Hüseyin MERTOL²

Giriş

Sosyal bilgiler öğretimi insanoğlunun varlığı ile başlamıştır denilebilir. İnsan var olduğu andan itibaren, sosyal bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü insanın gelişim evreleri doğumla başlar, büyüme ile devam eder, gelişim evresinin ardından yaşlanma ve ölüm ile son bulur. Bu yaşam döngüsü içinde bulunduğu mekana bağlı olarak yiyecek bulma isteği, barınma ve korunma gibi, yani fizyolojik ve sosyolojik ihtiyaçları yaşam döngüsü içerisinde bireylere kazandırılmaktadır. Bu bilgi birikimi, beceri ve duygular zamanla üstüne eklenerek çoğalır ve gelişir. Bu değişim süreci olmazsa birey yaşamını devam ettiremez. Tüm bu yaşamsal döngüyle ilgili etkinlikler, bir toplum içinde olmamızdan kaynaklanmaktadır. İnsan yaşamını devam ettirmek için yaşamış olduğu doğanın, diğer taraftan içinde bulunduğu toplumun ilkelerini ve kurallarını öğrenmesi gerekmektedir. Bütün bu olaylar bizi şöyle bir sonuca çıkarmaktadır, “Sosyal Bilimler insanın var oluş evresinden başlayacak kadar eskiye dayanmaktadır”.(Dönmez, 2003).

XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde, sosyal bilimciler başta olmak üzere, eğitimcilerin ve sosyal çalışanlarında içine dahil edildiği, yeni bir vatandaşlık programı oluşturma çabası içine girildiği görülmektedir. Kararlaştırılan bu programın temeli, eğitim alan tüm çocuklara, şehirli dayanışmasını nasıl oluşturulduğunu, yani, sürekli değişen kimilerine göre gelişen kimilerine göre değerlerini yetiren dünyamızda nasıl yaşamamız gerektiğini öğretmeyi amaçlamaktaydı. Sosyal sorunların önemine vurgu yaparak, demokrasiyi benimsemiş toplumların karar alma sürecinin önemli bir unsur olduğu görüşünde birleşmişlerdir. Vatandaşlar, yaşamış oldukları dönemde sosyal sorunları ve bu sorunların çözüm süreçlerinde aktif olarak rol almayı bilmeleri ve öğrenmeleri gerekmektedir. Okullarda uygulanan programlar, bir bireyin hayatın içinde karşılaştığı sorunlardan bahsetmesi gerekmektedir (Barth, 1991). Bütün bu görüşler ve yaşamışlıklar sonucunda 1916 yılında, The National Education Association Commission okullarda yer alan programlarda soysalla ilgili eğitim içeriklerini oluşturmak, öğretim faaliyetlerini içeren konularını tanımlamak için ilk olarak “sosyal bilgiler” terimini kullandıklarını görülmektedir (Schug, Beryy, 1987).

¹ Bu çalışmanın bir bölümü Mertol, H. (2014). Türkiye ve ABD’de Üstün Zekâlı Çocuklara Sosyal Bilgiler Dersi Veren Öğretmenlerin Görüş ve Uygulamaları (Hope Projesi ve Bilsen Örneği) (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum. Çalışmadan alınmıştır.

² Dr. Öğretim Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, huseyinmertol@sdu.edu.tr

Sosyal bilgiler derslerinde kullanılacak tarihi tanıklar, karikatürle eğitim ve resfebe ile eğitim özel yetenekli öğrenciler için dersi zenginleştirici duruma getirecektir. Materyallerin hazırlanmasında öğretmen, öğrenci ve veli işbirliğine gidilebilir. Bu işbirliğin sonucunda ortaya çıkacak materyaller, sadece sınıf ortamında değil aynı zamanda sınıfın dışında kullanılabilir.

Kaynakça

- Acun, İ. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Akyüz, Y. (2004). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: Pegem A Yayınları
- Barth, J. L. (1991). *Elementary and Junior High/Middle School Social Studies Curriculum, Activities and Materials*, (Third Edition), Lanham; America: University Press of Inc.
- College of William & Mary. (2003). *The 1920s in America: A Decade Of Tensions*. Virginia: Willamsburg.
- College of William & Mary. (2003). *The 1950s in America: Finding Depression*. Virginia: Willamsburg.
- College of William & Mary. (2003). *The World Turned Upside Down: The American Revolution*. Virginia: Willamsburg.
- Davashgil, U. (2004). Üstün Çocuklar, Yer aldığı eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Ed.), Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları: 63, I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi.
- Dönmez, C. (2003). *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler. Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*, SAHİN, C. (Ed.), Ankara:Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Gallagher, J. (2006). *Models that guide teaching the gifted. Gifted children gifted education*. USA: Great Potential Press.
- Guilford, J. P. (1985). The structure of intellect model. Handbook of intelligence. Wolman B. (Ed.). New York: Wiley.
- Güngördü, E. (2001). İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara: Nobel Yayınları.
- Howley, A., Howley, C. B., Pendarvis, E. D. (1986). *Teaching Gifted Children Principles and Strategies*. Canada: Little, Brown & Company Limited.
- Lewis, J.F. (1982). Bulldozers or chairs? Gifted students describe their ideal teachers, *Gifted Child Today*, 23, 16-19.
- Kayabaşı, B. (2003). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan uygulamaya. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*, İstanbul: Pegem Akademi.
- Maker, C. J. (1982). *Curriculum development for the gifted*. Rockville, MD: Aspen Publishers, Inc.
- MEB. (2017). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Taslak (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1998), Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB), "Sosyal Bilgiler 4-5. Sınıf Programı", Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayın.
- Ponder, G., ve Hirsh, S. A. (1981). Social studies curricula for the gifted: Lessons from other pasts. *Roeper review*, 4 (2), 17-19.
- Popham, D. (1971). *Teaching gifted social sciences in grades ten through twelve*. Sacramento, CA: California State Department of Education
- Sak, U. (2012). *Üstün zekalılar: özellikleri, tanınmaları, eğitimleri*. Ankara: Vize Basın Yayın.
- Schug, M. C., Berry, R. (1987). *Teaching Social Studies in the Elementary School*, Glenview, Illinois; Scott, Foresman and Company.
- Van Tassel-Baska, J. (2003). A curriculum study of gifted student learning in the language arts. *Gifted Child Quarterly*, 46, 30-44.
- Van Tassel-Baska, J., ve Stambaugh, T. (2006). *Comprehensive curriculum for gifted learners* (3. Bs.). USA: Pearson Education Inc
- Tomlinson, C. A. (2007). *Öğrenci Gereksinimlerine Göre Farklaştırılmış Eğitim*, İstanbul: SEV-YAY
- Yazıcı, A. İ. (2001). İlköğretim Okulları I. ve II. Kademe Sosyal Bilgiler Öğretiminin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde.